

CONCLUZII

1. Îmbunătățirea oportunităților de piață pentru agricultori prin oferirea investițiilor pentru modernizarea infrastructurii post-recoltare, crearea grupurilor de producători, dar și utilizarea bunelor practici agricole și de gestionare durabilă a terenurilor oferite de experiența țărilor membre UE, trebuie să devină principalele obiective pe care să și-le propună Guvernul RM.

2. În R.Moldova, la etapa actuală, există două agriculturi: una este o agricultură competitivă, cu tehnică și echipamente performante, comparabile cu cele din țări occidentale, și alta – o agricultură în care prelucrarea solului se face cu sapa.

3. R.Moldova nu are deocamdată altceva mai bun decât agricultura. Ea a devenit cunoscută peste hotare prin brandurile Cricova, Purcari, Bucuria, Aroma și altele. Nu este de neglijat nici factorul cantitativ - circa 50-60 la sută din exporturile moldovenești sunt produse agroalimentare.

4. Strategia de dezvoltare a Agriculturii și Mediului rural din R. Moldova 2014-2020 ar trebui să prevadă subvenții cu mult mai mari, în primul rând, la acele culturi, produse care au o valoare adăugată înaltă și ar putea fi exportate, astfel va contribui la schimbarea treptată a structurii ramurilor agriculturii.

5. Businessul agricol este foarte dificil. Ca să devii competitiv, trebuie să lucrezi mulți ani la rând. Deaceia este dificil de comparat fermierul autohton cu cel din țările cu economii dezvoltate, care lucrează din tată în fiu în sectorul agricol și are cunoștințe profunde. La noi, spiritul acesta a fost extirpat la generații întregi și am luat totul de la început. Acum mergem printr-un proces de selectare, pe unde pe cale naturală, pe unde artificială.

BIBLIOGRAFIE

1. IOAN, N., "Studiu în agricultură", 2008; [ww.usamv.ro/.../prezentare%20cncsis%20-ioan%20nicolae%20...](http://www.usamv.ro/.../prezentare%20cncsis%20-ioan%20nicolae%20...)
2. <http://www.prismaqs.ro/>
3. http://europa.eu/pol/agr/index_ro.htm
4. <http://2011.europa.md/subpagina/arata/36/Reforma%20agriculturii>
5. http://eco.md/index.php?option=com_content&view=article&id=4384:subvenionarea-agriculturii-in-2012-demonopolizat-raionalizat-i-mai-echitabil&catid=98:conomie&Itemid=469
6. <http://www.maia.gov.md/>
7. <http://www.statistica.md/>
8. <http://www.contabilsef.md/>
9. <http://www.aipa.md/>
10. Prezentările Uniunii Republicane a asociațiilor producătorilor agricoli "UniAgroProtect" <http://www.uap.md/>
11. Comunicatele agenției de presă Info-prim-neo <http://www.ipn.md/ro/economie-business/44431>

O CLASIFICARE INTERNAȚIONALĂ A EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE: REPERE CONCEPTUALE

CIMPOIEȘ Dragoș

**Universitatea Agrară de Stat din Moldova
Organizația pentru Agricultură și Alimentație a ONU**

Summary. This paper presents the WAW's set of monitoring activities and associated methods which would provide key information that stakeholders could use to influence future outcomes of transformations. Based on the premise that different types of agricultural holdings contribute in significantly dissimilar ways to societal goals, WAW proposes an approach using indicators for developing an internationally-comparable typology of agricultural holdings and assessing the short-term outcomes on food security of different types of holdings, while taking into account influencing factors at larger territorial scales.

Key words: Classification, Criteria, Labor, Typology, WAW.

INTRODUCERE

Creșterea curentă a investițiilor în agricultură pe plan mondial și noile temeri referitoare la siguranța alimentară au reintrodus pe ordinea de zi dezbaterile interminabile asupra tipurilor de exploatații, care ar răspunde cel mai bine la așa schimbări globale ca: siguranța alimentară, reducerea sărăciei și dezvoltarea durabilă. Anul 2014 fiind declarat de către ONU ca Anul Internațional al Agriculturii de Familie recunoaște contribuția importantă a exploatațiilor familiale, dar și transformările cărora le fac față acestea, și cere o atenție mai mare față de politicile agrare. Totuși, diferite tipuri de exploatații necesită diferite abordări la capitolele de investiții și politici.

Organizațiile internaționale, așa ca FAO și IFAD, dar și cele naționale nu dispun de informații suficiente cu privire la exploatațiile agricole și transformările la care acestea se supun. Țările deseori nu dispun de informații și instrumentarul necesar pentru a lua mai bine în considerație diversitatea exploatațiilor și necesarul specific acestora în formularea politicilor. Inițiativa de monitorizare globală a agriculturii WAW (World Agricultural Watch) a fost lansată de FAO pentru a răspunde acestor întrebări și necesități de ordin național. Așa dar, obiectivul major al WAW este de a documenta transformările structurale din agricultură pentru a asigura dialogul politic la nivel teritorial, național și internațional.

Pentru a răspunde la această întrebare este nevoie de un instrument, care ar da posibilitatea de a face comparații între regiuni sau țări, dar și a susține dialogul politic cu privire la schimbările globale. În calitate de asemenea instrument se propune a fi o clasificare internațională a exploatațiilor agricole.

MATERIAL ȘI METODĂ

Pentru efectuarea investigațiilor ce țin de problema abordată în lucrare a fost aplicată metodologia utilizată în literatura de specialitate occidentală. În particular, la baza cercetărilor a stat cadrul metodologic de elaborare a tipologiei internaționale a exploatațiilor agricole din cadrul proiectului de monitorizare globală a agriculturii din cadrul FAO.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Inițial, cadrul metodologic WAW cu privire la clasificarea exploatațiilor agricole își propunea de a distinge tipurile de exploatații existente prin prisma forței de muncă folosite, mai exact al raportului dintre forța de muncă familială și cea angajată permanent. O asemenea abordare permite de a urmări acele exploatații, în care deciziile cu privire la producere și consum sunt interconectate și interdependente. În țările cu venituri joase acest tip de exploatații depinde de gradul de siguranță alimentară, sărăcie și accesul limitat la echipamentul agricol sau îngrășămintele. Un al motiv de a ne îndrepta atenția spre forța de muncă este faptul că producerea agricolă nu este afectată puternic de efectul economiei de scară, presupunând că mai multe forme de producție pot coexista (OTSUKA, 2008). Unitățile agricole mari dispun de un avantaj în accesarea creditelor și a altor input-uri, însă exploatațiile mici depășesc astfel de constrângeri prin acțiuni colective și nu întâmplător exploatațiile mici familiale încă domină în sectorul agrar pe plan mondial (DEININGER, BYERLEE, 2011). Totuși, BROOKFIELD (2008) atenționează că exploatațiile familiale sunt foarte diverse după mărime în țările dezvoltate, și într-un spectru foarte îngust în țările în dezvoltare. Prin urmare, accentul pe raportul dintre forța de muncă familială la cea angajată permanent depășește elementele dimensiunii exploatației, în sensul că nu permite a presupune că exploatația familială trebuie neapărat să fie una „mică” după dimensiune.

Cadrul metodologic WAW a optat pentru „exploatația agricolă” ca fiind unitatea cheie de observare, definită ca: „...unitate economică sub un singur management, alcătuită din toate animalele și tot pământul folosit total sau parțial în scopuri agricole, fără referire la titlu, forma organizatorică sau mărime. Managementul unic poate fi exercitat de către o persoană fizică, mai multe persoane fizice sau gospodării casnice, de către un clan sau un trib sau de către o persoană juridică precum o corporație, cooperativă sau agenție guvernamentală. Terenul exploatației poate cuprinde una sau mai multe parcele, amplasate la un loc sau în locuri diferite, atât teritorial cât și administrativ, asigurând parcelele cu aceleași mijloace de producție, cum ar fi forța de muncă, clădiri, echipament sau animale de lucru” (WCA, 2005). Această definiție permite de a încorpora

noțiunea de gospodărie casnică în descrierea exploatației. Astfel, gospodăria casnică este mai aproape după sens de cea de exploatație familială în timp ce exploatațiile agricole ne-casnice corespund celor gestionate de către entități ne-familiale (corporații sau instituții de stat).

Folosirea forței de muncă în calitate de factor discriminant și a definiției de „exploatație agricolă” ca unitate-cheie de observare, dată de FAO pot fi considerate ca aspecte relevante ale metodologiei WAW. Însă pe lângă aceasta, cadrul metodologic WAW presupune luarea în considerație a peste 50 de indicatori structurali, atât la nivel de exploatație agricolă, cât și la nivel teritorial, având la bază cele cinci active capitale (Capitalul natural, capitalul fizic, capitalul financiar, capitalul uman și capitalul social.) și cadrul activității vitale durabile pentru caracterizarea de mai departe a exploatațiilor agricole. Cadrul metodologic WAW a adaptat cadrul activității vitale durabile și cel al activelor capitale pentru caracterizarea de mai departe a exploatațiilor agricole și captarea transformărilor acestora, deoarece proprietarii pot aplica diferite strategii (ca răspuns la factorii externi și restricțiile interne) pentru a gestiona cele cinci active capitale, prin intermediul unor compromisuri, în vederea obținerii rezultatelor dorite. În conformitate cu Cadrul Metodologic WAW, aceasta permite o abordare comprehensivă și cuprinzătoare pentru identificarea indicatorilor de bază care sunt determinanți pentru transformarea agricolă. Este demonstrat că indicatorii bazați pe cadrul activității vitale durabile și cel al activelor capitale oferă o înțelegere mai bună a transformării, forțelor motrice și impactelor, dar și o călăuză pentru alegerea indicatorilor relevanți și colectarea informației ulterioare. Selectarea indicatorilor s-a făcut în baza modulelor Programului Mondial pentru Recensământul Agricol (WCA, 2005).

Cadrul metodologic WAW de asemenea prevede necesitatea captării și monitorizării impactului, asociat cu diferite tipuri de exploatații, referindu-se în special la impactul asupra mediului înconjurător, performanța socio-economică, siguranța alimentară etc., în care scop au mai fost identificați un șir de indicatori.

Prin urmare, în vederea identificării exploatațiilor și măsurării impactului lor social-economic, dar și asupra mediului înconjurător, cadrul metodologic WAW necesită accesul la un set mare de date. Integrarea aspectelor socio-economice și de mediu la nivel de exploatație și cel teritorial necesită ca seturile de date să fie conectate la un șir de surse de date specializate, fapt ce implică nu doar investiții enorme în sistemul informațional (în special în țările cu venituri joase), ci și o armonizare între acești indicatori, deoarece unii din ei pot să nu existe în fiecare țară, și în anumite cazuri găsirea unor indicatori de alternativă ar fi unica soluție de compromis. În acest context, indicatorii de mediu sunt cei mai problematici.

Totuși, obstacolele în implementarea cadrului metodologic nu se reduc doar la accesul de date detaliate. Acesta consideră că tipologiile construite la nivel național și teritorial nu pot fi definite ex ante din afară. Acel fapt că cei peste 100 de indicatori (ce reies din activele capitale și cadrul activității vitale durabile) necesită în continuare o triere și o stabilire a priorităților în caz dacă unul din ei va fi utilizat în definirea tipurilor internaționale. Deoarece cadrul metodologic nu specifică căror indicatori li se va da prioritate, acest lucru poate duce la apariția unei varietăți extrem de mari de tipuri de exploatații, în funcție de context. Este evident, că chiar dacă o mică parte din totalul indicatorii definiți vor fi utilizați pentru clasificarea exploatațiilor, capacitatea tipologiei de a deveni un adevărat instrument politic pentru a susține comparațiile dintre exploatații în plan mondial va fi puternic slăbită. Cadrul Metodologic WAW pledează pentru ca criteriul de bază de clasificare a exploatațiilor agricole la nivel internațional să se limiteze la dimensiunea forței de muncă, mai exact la raportul dintre forța de muncă de familie la cea permanent angajată, care duce la definirile CIRAD (2013) cu privire la exploatațiile familiale, business-ul familial și agricultura corporativă:

1. Exploatații familiale - Exploatații în care preponderent activează membrii familiei (și ocazional brațe de muncă angajate temporar);

2. Exploatații de tip patronal sau business familial – Exploatații în care activează atât membrii familiei, cât și angajați permanent din afară;

3. Exploatații corporative – exploatații bazate exclusiv pe forța de muncă angajată.

Propagarea acestei dimensiuni în cadrul metodologic WAW se datorează unei încercări de a captura transformările, care afectează în special statutul fermierilor de familie vis a vis de alte forme

de organizare a agriculturii din perspectivă internațională. Totuși, utilizarea doar forței de muncă în calitate de criteriu de clasificare nu este suficientă, deoarece aceasta poate aduce sub acoperișul unui singur tip de „exploatație familială” unități agricole foarte diverse în plan socio-economic și a siguranței alimentare; o condiție care nu va fi consistentă cu focusarea politicii pe siguranța alimentară sau reducerea sărăciei, care depinde foarte mult de capacitatea de a detecta cele mai vulnerabile exploatații agricole. Spre exemplu, acest tip internațional poate cuprinde, după HAYAMI (2010) atât exploatațiile care se bazează exclusiv de forța de muncă familială (și ocazional brațe de muncă angajate temporar) cu mult pământ, echipament agricol și orientare puternică comercială cât și gospodăriile țărănești, subînțelegându-se fermierii care își asigură existența în preponderență de pe pământul prelucrat prin cultivarea plantelor și creșterea animalelor (ELLIS, 1996). Cu alte cuvinte, utilizarea doar a acestui indicator pentru definirea tipurilor internaționale de exploatații ar presupune că exploatațiile familiale în țările cu venit mare și cele sărace sunt grupate la un loc, deși scopul de producere și gradul de vulnerabilitate a lor pot fi diametral opuse.

Așa dar, se poate conchide că pentru proiectarea unei clasificări internaționale identificarea mai multor criterii, ca soluție de compromis dintre specificul local și acoperirea globală rămâne fi prioritară. În acest context, o tipologie internațională trebuie să fie exhaustivă și mutual exclusivă, adică suficient de flexibilă pentru a se adapta la situații specifice (tipurile identificate urmează a fi aplicabile la scară globală, dar și să răspundă contextelor locale). În același timp, numărul variabilelor distincte, necesare pentru identificarea tipurilor urmează a fi limitat, așa încât să asigure accesul la date din majoritatea țărilor. Aceste două condiții sunt critice pentru ca tipologia să devină un instrument de lucru pentru dialogul politic, comparările internaționale și nu în ultimul rând, monitorizarea schimbărilor din agricultură.

În vederea construirii unei tipologii internaționale a exploatațiilor agricole, care să fie globală după acoperire, dar și flexibilă pentru a cuprinde elemente specifice diferitor țări și regiuni, WAW a propus o abordare duală: „de sus în jos” și „de jos în sus”

Abordarea „de sus în jos” prevede identificarea variabilelor-cheie de caracterizare a tipurilor de exploatații, incluzând dimensiunea forței de muncă, dar nelimitându-se doar la ea. Aplicarea acestora va conduce spre identificarea unor tipuri internaționale de bază de exploatații agricole, care vor asigura comparațiile internaționale. Este clar că criteriile selectate trebuie să se mențină în cadrul limitărilor de ordin practic, cum ar fi disponibilitatea reală a indicatorilor propuși în majoritatea țărilor, fapt ce presupune că criteriile utilizate pentru identificare trebuie să fie nu doar simple ci și limitate la număr.

Abordarea „de jos în sus” se referă la incorporarea seturilor de date locale și a informației specifice la nivel de teritoriu pentru o evidențiere mai detaliată între tipurile internaționale predefinite. Acest lucru poate fi realizat prin intermediul analizei statistice și verificarea datelor locale parvenite din diverse surse, atrăgând o atenție deosebită datelor despre mediu și gen, dar și opiniilor, comentariilor și sugestiilor venite din partea organismelor internaționale specializate. Astfel, abordarea „de jos în sus” nu vine în contradicție viziunii Cadrului Metodologic WAW de a crea tipologia relevante contextului local. Această distincție are ca scop prevenirea „umbririi” specificului național sau local de către niște categorii internaționale prea largi, argumentând necesitatea separării indicatorilor care să identifice „tipurile internaționale” de cei care să caracterizeze „sub-tipurile naționale sau locale”. În acest context, cadrul activității vitale durabile și cel al activelor capitale sunt privite ca o călăuză pentru evaluarea performanței și stabilirea unui set echilibrat de indicatori, care să permită o identificare adecvată a sub-tipurilor, captând o informație mai detaliată cu privire la transformările care au loc la nivel de exploatație agricolă.

În ambele abordări accesul la date, dar și calitatea acestora pot fi considerate ca limitări de bază pentru elaborarea unei clasificări efective, atât la nivel național, cât și cel internațional. Pentru a diminua efectul negativ al limitărilor de mai sus, este oportună alegerea acelei surse de date, care să asigure cel mai bine setul de indicatori pentru analiza de bază, ca ulterior această informație să fie verificată cu cea din alte surse de date, după posibilitate (DORWARD, 2002). Trăsătura cea mai importantă a unui set de date ar fi asigurarea unui număr cât mai mare posibil de indicatori. În cazul

unei tipologii internaționale, această trăsătură trebuie să fie valabilă pentru mai multe țări. În acest sens, recensămintele agricole reprezintă cea mai bună alegere.

Totuși, înnoirea lor o dată la zece ani, iar procesul îndelungat de colectare și analiză a datelor și de publicare a rezultatelor obținute reprezintă limitări serioase în înregistrarea transformărilor din agricultură.

Încă o trăsătură importantă proprie setului de date pentru o tipologie internațională este reprezentativitatea sa. Recensămintele agricole corespund întru totul acestui criterii, dat fiind că se organizează regulat la nivel național în majoritatea țărilor de pe glob, cuprinzând de regulă întreaga populație statistică de exploatații agricole. Totuși, chestionarele sale sunt reduse după volum, iar numărul de întrebări – foarte limitat, din care cauză unele tipuri de exploatații nu pot fi captate din seturile de date ale recensămintelor. De aceea, majoritatea recensămintelor agricole permit a descrie doar cele mai generale tipuri de exploatații și să scoată la iveală doar transformările majore, fără a pune accentul pe factorii care cauzează aceste transformări. Prin urmare, o descriere detaliată a tipurilor de exploatații agricole la nivel de sub-tip este posibilă doar prin implicarea unor seturi de date suplimentare, spre exemplu a unor sondaje socio-economice, care s-ar accentua asupra unuia din tipurile de bază de exploatații, cum ar fi exploatațiile corporatiste, spre exemplu.

Relevanța unei tipologii a exploatațiilor agricole va depinde de capacitatea sa de capturare a deosebirilor dintre sistemele agricole, scoțând în evidență un număr maxim de distincții dintre tipuri, obținând concomitent omogenitatea din cadrul unui tip anumit. Tipul reprezintă un concept sistematic sau taxonomic, iar definirea sa se bazează în mare parte pe similitudinile dintre exploatații. Așa cum exploatațiile caracterizate printr-un set de atribute asemănătoare pot să se repete în timp și spațiu, aceleași tipuri pot fi identificate în diferite perioade și regiuni (KOSTROWICKI, 1992). Prin urmare, identificarea tipurilor urmează să se bazeze pe atribuții interne (endogene), care pot sprijini comparațiile în cadrul diferitor contexte agricole și perioade diferite de timp. Cu alte cuvinte, accentul pentru selectarea criteriilor trebuie plasat acelor caracteristici, care sunt intrinseci exploatației și nu pe factorii externi sau pe mediul în care exploatația activează.

TIPUL I	TIPUL II	TIPUL III
Atribute sociale și operaționale: Gestionate de către membrii familiei și fără angajați permanenți din afara familiei	Atribute sociale și operaționale: Gestionate de către membrii familiei. Forța de muncă a familiei, dar și angajați permanenți și temporari din afară.	Atribute sociale și operaționale: Management corporativ (societate pe acțiuni, corporație, întreprindere de stat etc.) cu forța de muncă permanentă și sezonieră salariată.
Atribut de producție: Raportul dintre producția realizată la cea destinată consumului propriu este mai mic de 1.	Atribut de producție: Raportul dintre producția realizată la cea destinată consumului propriu este mai mare de 1.	Atribut de producție: Fără consum propriu (producția este realizată la piață sau distribuită prin alte canale pre-stabilite)
Atribut structural: Activitatea agricolă nu este specializată.	Atribut structural: Potențial mare către specializare și orientare de business .	Atribut structural: Specializare înaltă.
Acces limitat la 5 capitaluri	Acces mixt la 5 capitaluri	Acces sporit la 5 capitaluri
ÎNZESTRAREA CU CAPITAL		

Fig.1. Trei tipuri potențiale de exploatații agricole identificate în baza atributelor de ordin intern.

Sursa: Adaptat de autor după WAW, 2012

Atributele de ordin intern, care pot servi ca bază pentru identificarea tipurilor de exploatații pot fi:

– **Atributul social** dă răspuns la cine este cel ce activează în cadrul exploatației și cine o gestionează;

– **Atributul operațional** explică care sunt input-urile de muncă și cele capitale, gradul de intensificare a exploatației și cum aceasta este gestionată;

– **Atributul de producție** dezvăluie cât a fost produs și pentru ce scop;

– **Atributul structural** răspunde la întrebarea despre ponderea diferitor ramuri în producția agricolă în termenii de utilizare a terenurilor agricole, creșterea animalelor, producția agricolă globală și producția destinată comercializării.

Din informația prezentată în **Figura 1** se poate presupune cu un grad mare de probabilitate că indicatorii cuprinși în categoriile factorilor endogeni pot servi ca criterii distincte pentru clasificarea exploatațiilor agricole, dat fiind că de astfel de atribute, ca cele identificate mai sus, dispun toate exploatațiile de pe mapamond, indiferent de țară, regiune sau continent.

În cadrul primului tip de exploatații se încadrează loturile de pe lângă casă, exploatațiile agricole de subzistență, minifundiile din America Latină, dar și categoria de exploatații agricole „fără de pământ”. Exploatațiile agricole familiale de tip comercial, reprezentate prin exploatații necapitalizate, slab capitalizate și puternic capitalizate fac parte din tipul 2. Ambele tipuri cuprind marea majoritate de exploatații agricole din țările în dezvoltare, și nu numai. Deși mai puține la număr, exploatațiile agricole de tip corporatist dispun de un impact puternic asupra sectorului agrar, dezvoltării rurale, dar și asupra mediului. Pe lângă aceasta, activitatea lor și modul de organizare a activității de producție se deosebesc radical de cele înregistrate în exploatațiile familiale, de aceea merită a fi incluse într-o categorie aparte.

Totuși, rezultatele empirice, obținute din recensămintele agricole și anchetările socio-economice sunt acelea care vor dovedi corectitudinea ipotezelor înaintate.

CONCLUZII

1.Toate clasificările existente în lume a exploatațiilor agricole poartă un caracter național, nefiind posibilă o comparare a transformărilor structurale din agricultura diferitor țări, regiuni sau continente.

2.Elaborarea unei tipologii internaționale în calitate de suport pentru elaborarea și implementarea de politici agrare la nivel regional și global a devenit imperios necesară.

3.Gradul de utilizare a forței de muncă familiale în cadrul forței de muncă permanent angajate reprezintă o caracteristică cheie de divizare a exploatațiilor agricole, însă nu este suficientă pentru o împărțire distinctă.

4.Identificarea mai multor criterii, ca soluție de compromis dintre specificul local și acoperirea globală a tipologiei rămâne a fi prioritară.

5.Accesul la seturi mari de date, cu acoperire națională, dar și calitatea acestora reprezintă problemele majore în construirea unei tipologii internaționale.

6.Identificarea tipurilor urmează să se bazeze pe atribuții endogene, care pot sprijini comparațiile în cadrul diferitor contexte agricole și perioade diferite de timp.

BIBLIOGRAFIE

1. BROOKFIELD, H. *Family Farms Are Still Around: Time to Invert the Old Agrarian Question*. Geography Compass, 2 (1), p. 108-26.
2. CIRAD. *Les agricultures familiales du monde*. Montpellier, 2013
3. DEININGER, K., BYERLEE, D. *The rise of Large Farms in Land Abundant Countries: Do They Have a Future?* Policy Research No. 5588, the World Bank, 2011.
4. DORWARD, A. *A Typology of Malawian Rural Households*. Working Paper: Institutions and Economic Policies for Pro-Poor Agricultural Growth, 2002, 28 p.
5. ELLIS, F. *Peasant Economics*. Cambridge University Press, 1996.
6. HAYAMI, Y. *Plantations agriculture*. Handbook of Agricultural Economics, 4, chapter 64, 2010, pp. 3305-3322.

7. KOSTROWICKI, J. *Types of Agricultural Maps in Europe*. In: NOOR, M. *New Dimensions in Agricultural Geography: Historical dimensions of agriculture* Concept Publishing Company, 1992 ISBN: 8170224012, 9788170224013. 432 p.

8. OTSUKA, K. *Peasants*. From the new Palgrave Dictionary of Economics (in: DURLAUF, S.N. and BLUME, L.E. (eds.)), Second Edition, 2008.

9. WAW. *Monitoring Structural Changes in Agriculture – Informing Policy Dialogue – Methodological Framework Version 2.8*. Rome, Italy, 2012.

10. WCA. *A System of Integrated Agricultural Censuses and Surveys: World Program for the Census of Agriculture 2010*. Vol. I. FAO, Rome, Italy, 2005, 174 p.

CUM SĂ SCOATEM AGRICULTURA DIN SĂRĂCIE

HURMUZACHI Anatolie

Academician

Summary. Gospodăriile agricole de tip sovietic asigurau necesitățile populației la nivel de 50- 65% , de atîta, de colectivizarea sectorului agrar în țările post socialiste a fost justificată. Se știe că agricultura poate fi eficientă numai dacă sunt create posibilitățile exploatații raționale a terenurilor agricole. Asolamente întemeiate, protecția plantelor, irigarea, folosirea rațională a tehnicii moderne,... sunt posibile numai pe terenuri consolidate la suprafața minimală de 80-90 ha. Consolidarea terenurilor agricole în RM la suprafața minimală de 700 ha teren arabil este pragul minimal, stabilit din experiența fostelor țări socialiste. De colectivizarea sectorului agrar în țările post socialiste a demarat pe două căi: prin consolidarea benevolă a terenurilor agricole și prin parcelarea terenurilor agricole în cote echivalente. Consolidarea terenurilor în gospodării cu tren agricol cca. 700-1700 ha a dat rezultate bune, în 7-8 ani ele au atins nivelul de producere european. Pe calea parcelării a mers și RM, de și efectul negativ al acestei căi era, deja, cunoscut. Astăzi, sutele de mii de gospodării țărănești cu 3-8 ha teren agricol produc de două ori mai puțin de cît fostele colhozuri, cca 20-30% din suprafețele arabile nu sunt lucrate ani la rînd. Cu intrarea RM în Uniunea Europeană situația din agricultură se va agrava și mai mult din cauza concurenței. Se propune o soluție de redresare a situației **prin subvenționarea direcționată a consolidării terenurilor agricole** la nivelul minimal de 700 ha teren arabil care ar crea posibilitatea de a consolida în 9-13 ani cca. 70% de teren arabil al RM. Nivel satisfăcător în prezent.

Key words: Agricultură, Consolidare, Teren.

INTRODUCERE

Agricultura din Republica Moldova este o temă trecută pe planul doi de mass-media în ultimele decenii, de și este ramura principală a economie naționalei. Populația și pământul sunt comoara de bază a noastră, dar amîndouă comori sunt departe de interesele celor ce conduc țara în ultimii 22 de ani. Scriu cu durere, nu prima dată, despre situația din complexul agroindustrial al RM (ХУРМУЗАКИ, А., 1998,2005). Glia este iubirea și preocuparea mea de-o viață. Am gustat din pâinea plugarului de la vîrsta de 5 ani cînd tata era la război, dar în sat erau numai bărbați bătrîni sau grav bolnavi, femei și copii. Era toamna anului 1942 cînd mama, cu lacrimi în ochi, ne-a încredințat căruța cu-n cal și plugul. La aratul primului lot de 0,5 ha am însușit dusul calului pe brazdă de căpăstru. Fratele Vasile, de 7 ani, ducea plugul de coarne. Noi, cei 4 frați, am îmbinat studiile cu munca la cîmp pîna la primirea diplomei. Așa era vacanța multor școlari și studenți de la sate pe atunci.

MATERIAL ȘI METODĂ

Agricultura colectivă sovietică. Gustînd din munca grea a plugarului am hotărît ferm să mă ocup cu agricultura. Mi-a fost sortit cca. 50 de ani să conduc colective de sute și cîteva mii de agrarieni. Cu susținerea specialiștilor și a lucrătorilor de rînd, în primii 20 de ani de lucru, am pus în picioare două colhozuri și un sovhoz, gospodării pline de datorii și sărăcie, mai ieri. Cu harnicii colhoznici din satul Trifănești, Florești am reanimat economia gospodăriei și am construit obiecte de producere și social culturale mai multe decît în toți ceilalți ani de activitate a colhozului. În satul